

Cepten Sağlık Harcamalarının Finansmanında Eşitsizlik ve Hakkaniyet: Uygulamalı Bir Ekonometrik Yaklaşım

*Inequality and Inequity in Financing Out-of-Pocket Health Expenditures:
An Applied Econometric Approach*

Songül ÇINAROĞLU

Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Sağlık Yönetimi Bölümü
Beytepe, Ankara, Türkiye
orcid.org/0000-0001-5699-8402
cinaroglus@hacettepe.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Türkiye’de sağlık finansman sisteminin tek çatı altında toplanması başta olmak üzere sağlık harcamalarının kontrol altına alınmasına yönelik düzenlemelerin, cepten sağlık harcamasının dağılımında eşitsizlik ve hakkaniyet bakımından etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılmış, 2003, 2009 ve 2015 yıllarına ait Hanehalkı Bütçe Anketi verileri kullanılmıştır. Eşitsizlik ve hakkaniyetin incelenmesinde, endeks ve eğri yaklaşımları birlikte ele alınmış olup, Gini ve Konsantrasyon endeksi ile Konsantrasyon eğrisinin Lorenz eğrisinden ayrılma durumu değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, 2003’den 2015 yılına kadar olan süreçte cepten sağlık harcamalarının arttığı, cepten sağlık harcamalarının dağılımı bakımından eşitsizliğin azaldığını (Gini endeksi: 2003 [0.75], 2009 [0.71] ve 2015 [0.69]) göstermektedir. Buna karşın, Konsantrasyon eğrisinin Lorenz eğrisinden ayrılma durumu değerlendirildiğinde, cepten sağlık harcamalarının artan oranlı bir finansman kaynağı olduğu ve artan oranlılığın derecesinin giderek azaldığı görülmektedir. Çalışma sonuçları, Türkiye’de sağlık sigortası sisteminin tek çatı altına alınması ile birlikte yapılan düzenlemelerin daha fazla kişinin sisteme dahil olması ile birlikte finansman yükünün eşit paylaşımı noktasında katkı sağladığını göstermektedir. Ancak, incelenen yıllar itibariyle, artan oranlılığın yapısında görülen bozulmanın, yoksul kesimler üzerindeki yükün artışına işaret etmesi dikkat çekicidir. Bu nedenle, sağlık finansman sisteminin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik olarak, sigorta kapsamının genişletilmesi ve yoksul yanlısı politikalar belirlenmesi tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cepten sağlık harcaması, Gini endeksi, Konsantrasyon endeksi, Lorenz eğrisi, Konsantrasyon eğrisi

Abstract

In this study, it is aimed to examine the effect of regulations about unification of health financing system to control out-of-pocket health expenditures, in terms of inequality and inequity of distribution of out-of-pocket health expenditures in Turkey. Data came from Turkish Statistical Institute Household Budget Survey for the years 2003, 2009 and 2015. Index and curve approaches are used together; to determine inequality and inequity and Gini and Concentration indices and departure of Concentration curve from Lorenz curve analysed. Study findings show that, out-of-pocket health expenditures increased from 2003 to 2015, inequality is decreased in terms of the distribution of out-of-pocket health expenditures (Gini index: 2003 [0.75], 2009 [0.71] ve 2015 [0.69]). However, out-of-pocket health expenditures is a kind of a progressive health financing source, considering departure of Concentration curve from Lorenz curve and the level of progressivity is decreasing. Study results shows that, health financing system regulations have contributions, in terms of equal distribution of the financial burden, with an increasing number of people integrated into the health financing system. However, it is remarkable that, there exist a deterioration in progressivity pattern of health financing and there is a heavy burden on poor populations. Thus, it is advisable to increase insurance coverage and determine pro-poor policies to ensure sustainability of health financing system.

Keywords: *Out-of-pocket health expenditure, Gini index, Concentration index, Lorenz curve, Concentration curve*